

Γκίκας Χαρδούβελης: Μια κριτική ματιά στην κρίση αλλά και αισιοδοξία για το μέλλον της Ελλάδας

https://www.ekirikas.com/ellada_politiki/arthro/gkikas_xardoybelis_mia_kritiki_matia_stin_krisi_alla_kai_aisiodoksia_gia_to_mellon_tis_elladas-364823/

Ευρωκίνηση

Ο πρώην υπουργός Οικονομικών Γκίκας Χαρδούβελης στο 2ο Διεθνές Συνέδριο του Οικονομικού Επιμελητηρίου της Ελλάδας για την επόμενη μέρα για την Ελληνική οικονομία μετά το 3ο μνημόνιο, την Πέμπτη 31 Μαΐου 2018. (EUROKINISSI/ΓΙΑΝΝΗΣ ΠΑΝΑΓΟΠΟΥΛΟΣ)

30/5/2020

Του Κωνσταντίνου Συρίγου

ΑΘΗΝΑ. «Πριν τον Γενάρη όλα ήταν πολύ διαφορετικά», απάντησε ο Γκίκας Χαρδούβελης, πρώην υπουργός Οικονομικών της κυβέρνησης Σαμαρά, όταν ρωτήθηκε για τις προτεραιότητες αλλά και τις προοπτικές της χώρας. «Ωστόσο, αυτά που πρέπει να κάνει πράξη η Ελλάδα δεν έχουν αλλάξει εξαιτίας του κορωνοϊού. (Η Ελλάδα) Πρέπει να γίνει ένα πιο αποτελεσματικό κράτος, να

απαλλαχθεί από τη γραφειοκρατία που τη βαραίνει... και να εκσυγχρονίσει τον δημόσιο τομέα της».

Κάπως έτσι ο Δρ Χαρδούβελης, καθηγητής Οικονομικών στο Πανεπιστήμιο Πειραιώς και Ανώτατο Ανεξάρτητο Μη-Εκτελεστικό Μέλος του Διοικητικού Συμβουλίου της Εθνικής Τράπεζας της Ελλάδος, ξεκίνησε τη συνέντευξή του με τον «Εθνικό Κήρυκα». Ήταν ιδιαίτερα ειλικρινής όσον αφορά τα προβλήματα που αντιμετωπίζει η χώρα - αισιόδοξος, αλλά και ξεκάθαρος για αυτά που πρέπει να γίνουν ώστε μία χώρα με τόσο ταλαντούχο έμπυχο δυναμικό να εξελιχθεί σε ένα ισχυρό κράτος.

«Πριν από την κρίση του κορωνοϊού ήμουν ανάμεσα σε αυτούς που πίστευαν ότι ο Κυριάκος Μητσοτάκης θα μπορούσε να φέρει μια ανάπτυξη γύρω στο 3-4%. Γνωρίζει σε βάθος τα πράγματα».

Ο Δρ Χαρδούβελης συνέχισε, λέγοντας πως όλως παραδόξως πέραν των δυσκολιών που έχει προκαλέσει ο κορωνοϊός «συντελεί στην ψηφιοποίηση του δημόσιου τομέα, αυξάνοντας παράλληλα τη διαφάνεια και την αποτελεσματικότητά του», δύο βασικών αξόνων δηλαδή για την αποτελεσματικότητα του κράτους και την προσέλκυση ξένων κεφαλαίων.

Πιστός στους συνεργάτες του, αλλά πρωτίστως πατριώτης, ήρθε αντιμέτωπος για πρώτη φορά με αυτά τα θέματα γύρω στο 2000 ως Διευθυντής του Οικονομικού Γραφείου του πρώην πρωθυπουργού και αρχηγού, τότε, του ΠΑΣΟΚ Κώστα Σημίτη. «Τότε ξεκινήσαμε τα πρώτα βήματα προς την ψηφιοποίηση του Δημοσίου, αλλά υπήρξαν έντονες αντιδράσεις από τους δημοσίους υπαλλήλους. Η πληροφορία είναι πάντα πολύτιμη», εξήγησε, «και εάν είσαι κάτοχός της, είσαι κατά κάποιο τρόπο «ειδικός, κάτοχος ολιγοπωλίου πληροφόρησης».

«Τότε είχαμε επικεντρωθεί στη διαδικασία ένταξης της Ελλάδας στην Οικονομική και Νομισματική Ένωση (ONE) και στην ένταξη της Κύπρου στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Ημασταν πεπεισμένοι ότι η πειθαρχία που απαιτούσε η ONE θα ανάγκαζε τις μελλοντικές ελληνικές κυβερνήσεις να ακολουθήσουν συνετές δημοσιονομικές πολιτικές, δίνοντας έμφαση στις μεταρρυθμίσεις».

Ωστόσο, τα τελευταία 20 χρόνια, η χώρα απέτυχε να πραγματοποιήσει τις αναγκαίες μεταρρυθμίσεις, μένοντας αρκετά πίσω στην διαδικασία της ψηφιοποίησης του Δημοσίου.

Ενα άλλο εμπόδιο στο δρόμο για την ανάπτυξη είναι και η έλλειψη προόδου στην τριτοβάθμια εκπαίδευση. «Οι περισσότεροι άνθρωποι είναι προσκολλημένοι στις παλιές μεθόδους», είπε, τονίζοντας πως τα κόμματα στην Ελλάδα, χρησιμοποίησαν τις πολιτικές τους νεολαίες ως φυτώρια και οι καθηγητές ήταν ουσιαστικά ανήμποροι να αντιδράσουν.

«Αλλά το βασικό πρόβλημα που κράτησε την τριτοβάθμια εκπαίδευση σε χαμηλά επίπεδα είναι ότι έμεινε κλειστή στον ανταγωνισμό». Εξήγησε ότι, ενώ τα ιδιωτικά πανεπιστήμια μπορούσαν να λειτουργούν κανονικά, πλήττονταν από το γεγονός ότι οι απόφοιτοί τους δεν είχαν ίσα δικαιώματα πρόσληψης στο Δημόσιο. Οσοι φοιτητές μπορούσαν να ανταπεξέλθουν οικονομικά έφευγαν για ξένα πανεπιστήμια -των οποίων τα πτυχία ήταν πλήρως αναγνωρισμένα- γεγονός, όμως, που οδήγησε σε αυτό που σήμερα ονομάζουμε «brain drain».

Πρέπει να γίνουν αλλαγές στο Σύνταγμα που να αφορούν τα ιδιωτικά πανεπιστήμια - ιδιαίτερα τα μη κερδοσκοπικά ιδρύματα, τα οποία δεν αποσκοπούν στο κέρδος αλλά στη σωστή μόρφωση και την Παιδεία. Ο ίδιος, εξάλλου, έχει προσωπική εμπειρία από όλα αυτά μιας και είναι απόφοιτος του Κολλεγίου «Ανατόλια» της Θεσσαλονίκης, όπου κατάφερε και μπήκε με υποτροφία στα 12 του. «Θα έλεγα ότι το 'Ανατόλια' έπαιξε μεγάλο ρόλο στη ζωή μου, ανοίγοντάς μου τις πόρτες του Χάρβαρντ και του Μπέρκλεϊ, μεταξύ άλλων».

Πιστεύει ότι η κυβέρνηση Μητσοτάκη έχει βαθιά γνώση της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης και αποσκοπεί στην ενίσχυσή της - προσπαθώντας να υπερκεράσει εμπόδια, όπως αυτά των «χαλαρών απαιτήσεων» αλλά και των «αιώνιων φοιτητών».

Ενα ακόμη σοβαρό πρόβλημα της πανεπιστημιακής ζωής που αποτελεί ευρύτερο πρόβλημα της ελληνικής κοινωνίας είναι η απαξίωση της αριστείας. Ο Δρ Χαρδούβελης μίλησε για την προσπάθεια που κάνει το Τμήμα του της Χρηματοοικονομικής και Τραπεζικής Διοικητικής στο Πανεπιστήμιο Πειραιώς εδώ και 25 χρόνια για τη συγκέντρωση πόρων από ιδιώτες ώστε ετησίως να

απονέμονται υποτροφίες σε αριστούχους και συνεπείς φοιτητές. «Η αριστεία πρέπει να ανταμείβεται... στην Ελλάδα υπάρχουν επιτυχημένα Τμήματα και ερευνητικοί οργανισμοί, έχουν επιτευχθεί πολλά αλλά θα μπορούσαμε να έχουμε κάνει πολλά περισσότερα... Δεν είμαστε ακόμη σε θέση να δημιουργήσουμε ένα Χάρβαρντ ή ένα MIT στην Ελλάδα».

Δηλώνει ανήσυχος, αλλά ταυτόχρονα αισιόδοξος όσον αφορά το «brain drain». «Εάν η οικονομία πάρει τα πάνω της και η Ελλάδα καταστεί πιο αποτελεσματική και ελκυστική για τους επενδυτές, ένα μεγάλο μέρος των νέων που έφυγαν στα χρόνια της κρίσης θα μπορέσει επιτέλους να επιστρέψει». Αυτό θα μπορούσε κάπως να επιταχυνθεί μέσω των νέων δεδομένων που φέρνει ο κορωνοϊός, την ψηφιοποίηση δηλαδή της παγκόσμιας οικονομίας αλλά και τη δυνατότητα της τηλε-εργασίας.

Για να δώσει ένα γενικότερο κλίμα των προκλήσεων που αντιμετωπίζει ο κ. Μητσοτάκης, ο Δρ Χαρδούβελης μίλησε για τη δική του εμπειρία ως μέλος της κυβέρνησης, λέγοντας: «Οι άνθρωποι πιστεύουν πως οι πρωθυπουργοί αποφασίζουν ως αυτοκράτορες, αλλά ένας πρωθυπουργός πρέπει να διαχειριστεί μια ολόκληρη κυβέρνηση, γεγονός το οποίο μόνο εύκολο δεν είναι, ειδικά όταν πρέπει να συνδιαμορφώσεις πολιτική με γνώμονα το κοινό καλό».

Και δεν είναι εύκολο. Εξηγεί: «Ακόμα και όταν υπάρχει μονοκομματική κυβέρνηση, είναι δύσκολο να έχουμε μια αποτελεσματική διακυβέρνηση. Πρώτον, για να βρει τους υπουργούς του, ο πρωθυπουργός πρέπει να ψάξει - πλην ελαχίστων εξαιρέσεων- ανάμεσα στους 160 περίπου βουλευτές του κόμματός του. Δεύτερον, ο υπουργός πρέπει να έχει μια καθαρή εικόνα για το πού πρέπει να βρίσκεται το υπουργείο του σε πέντε χρόνια και να γνωρίζει το αντικείμενο -οπότε στα δύο χρόνια του πολιτικού χρόνου που έχει στη διάθεσή του, να κάνει τα σωστά βήματα- αλλά είναι δύσκολο να βρεθούν οι κατάλληλοι άνθρωποι και για τα 20 υπουργεία. Το τρίτο προαπαιτούμενο είναι οι υπουργοί να είναι παράλληλα και καλοί μάνατζερ - αλλά αυτό είναι δυσεύρετο ακόμη και στον ευρύτερο ιδιωτικό τομέα!».

Στην περίπτωση των υπουργών, αυτοί επιλέγονται από μια δεξαμενή βουλευτών με διαφορετικά συγκριτικά πλεονεκτήματα. Ένας μέσος βουλευτής

διακρίνεται για την ικανότητά του να είναι φορέας πολιτικών αφηγημάτων «και να πείθει λαό και όχι για τη διαχειριστική του ικανότητα».

«Ένας πρωθυπουργός πρέπει επίσης να τους συντονίζει όλους, να μην έρχονται σε αντιπαράθεσεις και να μην υποτιμά ο ένας τον άλλον».

Βεβαίως η Ελλάδα έχει προχωρήσει αρκετά. «Στα χρόνια της κρίσης», είπε ο Δρ Χαρδούβελης, «οι Έλληνες μπορεί να την μίσησαν, αλλά η Τρόικα έφερε κάτι ουσιαστικό - βοήθησε τις κυβερνήσεις να οργανωθούν, τα υπουργεία να συντονιστούν ...γιατί υπήρχαν κοινοί στόχοι που έπρεπε να επιτευχθούν».

Ο ίδιος πιστεύει ότι μέσω της κρίσης βελτιώθηκε το κυβερνητικό περιβάλλον στην Ελλάδα, γεγονός που πολλαπλασιάζεται σήμερα και από το ότι ο ίδιος ο Μητσοτάκης είναι ένας πολύ καλός διαχειριστής.

Στη διάρκεια της κυβέρνησης Σαμαρά ο Δρ Χαρδούβελης είχε εντυπωσιαστεί από τις προσπάθειες του Κυριάκου Μητσοτάκη. «Ημασταν και οι δύο υπουργοί την ίδια εποχή και συνεργαστήκαμε στενά. Πάντα είχε ένα σχέδιο. Ήξερε προς τα που να βαδίζει και εξηγούσε τα πάντα με τρόπο απλό και κατανοητό. Πλέον έχει σχηματίσει μια ικανή ομάδα γύρω του και η απόδειξη είναι ο τρόπος με τον οποίο διαχειρίστηκε την κρίση του κορωνοϊού».

Ο Δρ Χαρδούβελης αναπολεί με νοσταλγία την υπουργική του θητεία: «Ο Σαμαράς κατάφερε το αδύνατο. Αναλαμβάνοντας μια οικονομία με σχεδόν διψήφια ύφεση το 2012, πέτυχε να φέρει ανάπτυξη το 2014, αισιοδοξία στους καταναλωτές και τους επιχειρηματίες, μείωση της ανεργίας, σταθερότητα στο τραπεζικό σύστημα, εισροή ξένων κεφαλαίων, ιδιωτικοποιήσεις, μηδενικά δημοσιονομικά ελλείμματα και ένα αξιόπιστο μέλλον για τους Έλληνες. Για όλα αυτά δουλέψαμε ατελείωτες ώρες».

Αλλά η προσπάθειά μας αναχαιτίστηκε από τις εκλογές του Ιανουαρίου του 2015 «που έφεραν στην εξουσία μια άπειρη κυβέρνηση, χωρίς επίγνωση της πραγματικότητας, γεμάτη με ιδεολογικές προκαταλήψεις, οι οποίες οδήγησαν σε μια νέα και αχρείαστη κρίση».

Για τον Δρα Χαρδούβελη οι μεταρρυθμίσεις αποτελούν προτεραιότητα και για προσέλκυση εγχώριων και ξένων επενδύσεων. Είναι κρίσιμο, επίσης, να

αναμορφωθεί ο χώρος της Δικαιοσύνης και εκεί πιστεύει, ότι πάλι η ψηφιοποίηση θα βοηθήσει, επισημαίνοντας πάντα πως η γραφειοκρατία αποτελεί τροχοπέδη στην ανάπτυξη.

«Υπάρχουν πάρα πολλοί περιοριστικοί κανόνες και κανονισμοί και αυτό οφείλεται εν μέρει στο γεγονός ότι η έλλειψη διαφάνειας επέτρεψε την άνθηση μιας γενικευμένης σύγχυσης και της διαφθοράς. Η απάντηση των εκάστοτε κυβερνήσεων στο πρόβλημα ήταν 'να καταθέτουν ακόμα περισσότερα νομοσχέδια προς ψήφιση', θέτοντας αυστηρότερους κανονισμούς για τις επιχειρήσεις 'με έμφαση στην εξάλειψη της διαφθοράς'. Το τελικό αποτέλεσμα ήταν να οδηγήσουν σε 'ασφυξία' όσους πραγματικά ήθελαν να επενδύσουν».

Έχοντας εργαστεί στην Ομοσπονδιακή Τράπεζα της Νέας Υόρκης, την Fed, επισημαίνει ότι το 2020 οι νομισματικές Αρχές γνωρίζουν το πώς να αναζωογονήσουν μια οικονομία αποφεύγοντας παράλληλα τον κίνδυνο πληθωρισμού. Ο Δρ Χαρδούβελης δηλώνει αισιόδοξος για την ανάκαμψη της οικονομίας μετά τον κορωνοϊό, λέγοντας πως «η ΕΚΤ ενήργησε επιθετικά τον Μάρτιο, καλύπτοντας με την αναποφασιστικότητα και τις πολιτικές ηγεσίες. Έτσι σήμερα, μετά το αρχικό σχέδιο της Γαλλίας και της Γερμανίας, φαίνεται η Ευρώπη να βρίσκει τον βηματισμό της και στο δημοσιονομικό τομέα. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή κατέθεσε ένα σημαντικό σχέδιο επενδύσεων για τα επόμενα χρόνια, ένα μπαζούκα. Αν επιτευχθεί, θα οδηγήσει σε μεγαλύτερη ενοποίηση στην Ευρώπη».